

DE MOEDER VAN BAUDELAIRE.

Charles Pierre Baudelaire, is een van Frankrijk's gevierde dichters. Honderd jaar geleden werd hij geboren op 21 April 1821, zijn geboortedag is niet onopgemerkt voorbij gegaan, ook ver buiten Frankrijk gevierd door prijzende artikelen.

Baudelaire was een dichter van het menselijk hart. Hij heeft uitgezongen wat er in hem woonde, grootsch en smartelijk ontroerd. Hij zong het hooge verlangen van liefde en zoetheid, hij fluisterde teeder als de lentewind, van een paradijs, op aarde nooit te bereiken. In zijne beste verzen klinkt de ontroerde stem, als van „les violons vibrants derrière les collines.”

Helaas, dat Baudelaire niet alleen bedacht „al wat liefelijk is en wel luidt,” zooals Gods Woord ook den dichter vermaant, integendeel, ook wroette in de tot perversiteit afdalende gruwelijkheid van het menselijk hart en het menselijk leven. Uit vele gedichten stijgt de stank van het rottende lijk omhoog. Zeker niet uit zijn allerschoonste gedichten, daarin is Baudelaire dichter bij de gratie Gods, maar in zijne meerdere gedichten, in de allermeeste verzen is Baudelaire dichter bij de gratie des Satans.

Het satanische, het perverse in het werk van Baudelaire is niet alleen door zijne vijanden gebrandmerkt, doch zeer zeker ook door zijn beste vrienden erkend. Baudelaire, de minnaar van de Venus noire, bezingt de onreinheid en het verderf.

Ieder die voelt voor de hooge stralende heiligheid der dichtkunst moet het leed doen, dat zulk een groot dichter tot zulke vuilheden is afgedaald.

Hoeveel moet dan de moeder van Baudelaire geleden hebben, de moeder, die haar Charles onder het hart droeg en zoozeer begeerde dat haar kind in reinheid des levens den Heere dienen zou.

Baudelaire's moeder betrad van haar jeugd af den weg van het lijden. Zij werd op 17 Sept. 1793 te Londen geboren als dochttertje van een gewezen Franschen officier, Charles Dufais. Moeder vluchtte met vader voor den gruwel der Fransche Revolutie, en kort na hare aankomst te Londen zag Caroline het levenslicht. Een zwak teer kindje, dat ongeboren reeds geleden had door de angsten der

moeder, door de vermoeyenissen van de vlucht om des levens wil. Klein en tenger van lichaam bezat het kind toch eene natuurlijke distinctie en rijke geestesgaven. Zij ontving een goede opvoeding, ondanks de armoede harer ouders.

Heel, heel jong stond Caroline alleen op de wereld in het vreemde land, als weeze.

Pierre Perignon, een vriend van Joseph Francais Baudelaire, ontfermde zich over het adelijke, eenzame meisje, wier vader ook tot zijne vrienden had behoord. Lag het aan het trotsche blauwe bloed in hare aderen, dat Caroline zich doodongelukkig gevoelde in het goddelooze Parijs en het weelderige paleis van haar pleegouders? In dat huis vereenigde zich de Fransche „rijkdom”. „O W.'ers”, die pronkten met kostbare juweelen, smeten er met geld en praatten er grof. Rijk geworden winkeliers en handelaren, leveranciers voor het leger, hoorde Caroline spreken over politiek, tooneel, wedrennen, geldzaken en schandalen van den dag. De blik van het meisje kreeg iets afwezig, zij voelde het leven op een andermans kosten als een smaad, het verveelde haar allemaal zoo. Ook al liet de oude Baudelaire haar paardrijden op zijn knie en deed ieder lief en aardig tegen het stille kind. In hare brieven verklaart Caroline zelve, dat zij toch altijd was: „dénuée de contentement” en dat zij haar leven heeft doorgebracht met „roidir contre le découragement.”

Zoo werd Caroline vijf en twintig jaar. Een leelijke leeftijd voor een Fransch meisje, al bleef zij eene gracieuze, fijne verschijning.

Op haar 21ste jaar was Baudelaire weduwnaar geworden, een man van 55 jaar. Hij had de Revolutie meegemaakt en daarin een dubbele rol gespeeld, zoodat hij als geestverwant der Revolutie toch zijne oude vrienden kon beschermen. Vóór de Revolutie leefde hij in dienst van den hertog Choizeul Praslin, een rijk en vroolijk leven als leermeester van de beide zoons, kwam zoo in aanraking met de hoogste families des lands.

Na de Revolutie gaf Baudelaire teekenles en steunde zijn oude leerling Felix Praslin, die studeerde om te worden toegelaten tot de Technische school.

Natuurlijk vergold de hertog, eenmaal weer tot eere gekomen, deze weldaad duizendmaal, bezorgde Baudelaire een baantje bij den Senaat, dat hem in staat stelde als een „grand seigneur” te leven.

Baudelaire schilderde ook en al verklaarde zijn zoon Charles later: „Mon père était un détestable artiste”, toch mocht het werk van den ouden Baudelaire er zijn.

In 1803 was hij getrouwd met Rosalie Janin, een meisje, dat hij in de ateliers waar hij eens schilderes nam, had ontmoet. Zij schonk hem in 1805 een

zoon Alfonse. De tijden waren onrustig, evenals de onze. Baudelaire koos eerst de partij van Lodewijk XVIII, daarna van Napoleon, later weer van Lodewijk. Men kreeg genoeg van den politieken windhaan. Baudelaire moest ontslag nemen. In 1813 verloor hij zijne Rosalie.

Baudelaire had altijd van Caroline het stille, voorname meisje gehouden, met wie hij in zijn weduwnaarschap dikwijls gekheid maakte: „Toe, wanneer gaan wij nu samen trouwen?” De scherts werd metertijd ernst. Het trieste teere meisje paste wel bij den veel ouderen man, zooveel levenslustiger dan zij: vol temperament en daarbij heel rijk, overleiden de pleegouders.

Het werd geen gelukkig huwelijk. Zij, dochter van den Franschen officier, trouw aan het „Ancien Régime”, walgde van de Revolutieverhalen. Zij, nog in het jeugd-idealisme van haar 26 jaar, kon niet mee met haar 34 jaar ouderen man, die „de huig naar den wind” hing.

Ook werd het losse, luchtige Parijsche leven haar een ergernis. De lichtzinnige, onzedelijke Fransche literatuur vocht tegen haar strenge kuisheid, zij bloosde voor de obscure Venusbeelden in de salons van haar man, wilde geleidelijk al die naakte schoonheden, die kostbare prenten vervangen door schilderstukken uit de geschiedenis of den Bijbel.

Op 21 April 1821 werd Charles geboren. De moeder bleef ziek en zwak, zij moest het huisbestuur aan Mariëtte, de oude trouwe huishoudster van vader Baudelaire overlaten. Mariëtte, die in alle opzichten voelde en dacht als de oude lichtzinnige schilder, doch die door Caroline gewantrouwd werd. De kleine Charles hechtte zich verbazend aan deze oude meid. Later noemde hij Mariëtte „la servante au grand coeur, dont vous êtes jaloux”. Groot geworden vond Charles' moeder nooit een van zijne geschriften: „je sais que ça ne t'intéressera pas... tu n'y comprends rien...” schreef hij hieromtrent aan zijne vrienden.

De aard van Charles en die van zijne moeder liep te ver uiteen.

Toen Charles 6 jaar oud was, in 1827, stierf zijn vader, die het van armen boerenjongen, tot grooten rijkdom had gebracht. Twintig maanden later hertrouwde de moeder met Jacques Aupich, een militair met knap uiterlijk en „tourné au monde”

Het werd voor de zwakke Caroline een leven van reizen en trekken, van garnizoen naar garnizoen, Lyon, Constanz, Napels, Londen, Madrid, overal kwam Caroline. Veelal wist Caroline's zoon niet eens het adres van zijne moeder.

Toch is jaren lang liefdegeluk haar deel geweest, een geluk dat voor een deel door haar zoon Charles is vergald. Zij vond geen welbehagen in het letter-

kundige werk van haar zoon, zijn dichtbundel „Les fleurs du mal” beleedigde haar innigst vrouwelijk voelen. Wat kon het haar schelen dat de letterkundige wereld haar Charles toejuichte als dengene die het levensgevoel op volkomen wijze uitte, als een jongen hemelbestormer?

Het schandaal dat de verschijning van dit boek uitlokte, vond weerklank in haar eigen hart, dat toch reeds zooveel geleden had.

Te Honfleur had zij eindelijk na eindeloos trekken rust gevonden. Haar man zou de zitting van den Senaat in Parijs bijwonen, het bericht komt tot Caroline, dat hij ernstig ongesteld ligt. Zij ijlt naar zijn ziekbed. Haar man sterft in Parijs.

Nauwelijks als weduwe teruggekeerd naar de kust van Normandië, moet zij terug naar Parijs, om tijdens het proces over de „Fleurs du mal”, al haar invloed aan te wenden. Het vonnis van de Parijsche rechters in 1857 over enkele verzen uit de eerste uitgave van Charles' dichtbundel, moest zij in hare strenge zedelijkheid met een bloedend hart onderschrijven.

Toch behield Caroline's zoon moeders innigste liefde. Zij reist naar Brussel om haar zieken zoon te halen en wanneer hij weer in Parijs daar neerligt, gaat zij onophoudelijk heen en weer.

Ontzettend heeft de moeder geleden door het schandaal over Charles' dichtbundel. Wanneer Caroline van huis moest om haar jongen in zijn proces te helpen, dan strompelt zij voort aan den arm van Valere, den vroegeren ordonnance van generaal Aupich. Zij vreesde de gevangenis voor haar kind, de schande, slapen kon zij niet meer. En al viel het vonnis mede, zij droeg toch in Honfleur den smaad die over haar Charles, „le fils Aupich”, zooals men hem noemde, werd uitgestort.

Daarbij de geldzorgen! Charles' schuldeischers wisten de moeder opperbest te vinden. Zij, tot tweemaal toe rijk getrouwd, moest leven van 6000 francs pensioen als weduwe van Generaal Aupich en 2000 francs rente van haar eersten man. Daarvan stand ophouden en Charles' schulden betalen!

Slechts stilletjes durfde zij Charles te Honfleur te ontvangen. Iederen dag schreef hij moeder, doch de scherpe toon in zijne brieven bedroefde de fijngevoelige vrouw: „tu es toujours armée pour me lapider avec la foule.”

Ja, kon Caroline het helpen? Het gerucht van Charles' roem vervulde hare reine ziel met dubbele schande. Het was eene beleediging, God en de menschheid aangedaan: „Charles laat dit vuile boek toch niet herdrukken,” smeekte zij. Het baatte niet. In 1861 zag de tweede druk van „Les fleurs du mal” het licht. Charles werd een gevierd letterkundige. Hij leverde eene Fransche vertaling der werken van

den Amerikaanschen dichter Allan Edgard Poe. Verder „Les paradis artificiels opium et haschich” (1861) en „R. Wagner” en „Tannhauser” (1861). Na zijn dood werden zijne opstellen en brieven nog uitgegeven.

Caroline ging gebukt onder de vereenzaming, zij die haar kind toch zoo grenzeloos liefhad. Zij overleefde al hare dierbaren, ouders, voogden, twee echtgenooten, haar stiefzoon Alphonse en dien kleinzoon, aan wien zij zich gehecht had.

Eindelijk nam de dood ook haar Charles weg. In September 1867 ging hij heen, te Parijs. Gebogen door ouderdom en verdriet en zorg, staarde Caroline op de groeve.

Nog was de strijd voor dit geteisterde menschenhart niet ten einde.

Na Charles dood moest zij toestemming geven voor een nieuwen druk van het boek, dat zij als iets verschrikkelijks en satanisch beschouwde, dat zij had willen vernietigen. Met eigen hand moest zij het helpen verspreiden, moest zij voor God de verantwoordelijkheid aanvaarden voor de godslasteringen van „Les fleurs du mal”.

Zij weigerde. Het kon niet. Caroline's leven werd haar te zwaar. Charles' vrienden drongen aan. Baudelaire had toch zelf het contract met den uitgever geteekend. Toen wilde zij gaan besnoeien en dat gedoogde de uitgever al weer niet, en ten slotte heeft zij: „avec des larmes fait devant son image le sacrifice de ses scrupules”.

Arme vrouw! Toen de uitgever haar het present-exemplaar zond schreef zij hem: „le voilà donc arrivé, ce livre tant désiré... je le tiens! le lis et le relis sans cesse avec des larmes”.

De tranen vloeiden nog rijkelijk in de laatste levensjaren van Caroline Archembout-Dufays. Zij zag in de rampen die Frankrijk teisterden den vinger Gods. De oorlog van 1870 verloren, het keizerrijk gevallen! De oude dame verloor nu ook haar pensioen, doch zij had nog maar enkele maanden te leven.

De doorgestane ellenden tastten haar verstand aan. Overal ontmoette haar in haar krankten geest de wraakoefenende gerechtigheid Gods. In den vuurgloed van brand of van het schitterend bliksemlicht zag zij den vuurgloed der hel... „les flammes de l'enfer, qui venaient la chercher!”

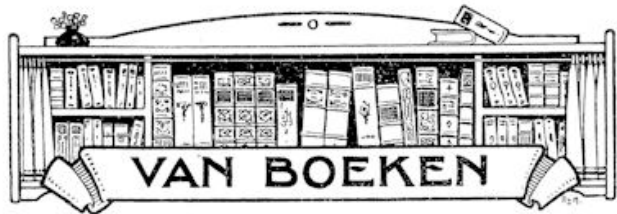
Angstige waanzinnige Caroline! Is de letterkundige roem van haar kind niet te duur gekocht bij het lijden dezer moeder?

Onder de Terreur in de verschrikking der Fransche Revolutie (in 1793) werd zij geboren, onder de Fransche Commune is zij gestorven, toen Frankrijk wederom zuchtte te midden van bloed en vuur (in 1871).

Tot den laatsten snik heeft zij gestreden tegen de duistere machten, die werken ook in de schoonste letterkundige producten. Voor háár ging godsvrucht en heilige, reine zin boven letterkundige schoonheid.

Klinke haar stem van verzet tegen de schandelijke, godonteerende literatuur ook door tot onzen tijd, nu de grootmeesters der kunst, die vuile, schandelijke literatuur gaven, ook wel in ons midden geprezen worden.

JOHANNA BREEVOORT.

Het Huis op den Heuvel door S. G. KLOPPERS. Uitgave van G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

Het is niet wel mogelijk, alle boeken naar dezelfde eischen te waardeeren. Wanneer daar een schrijfster is, die, zonder de pretentie te hebben, kunst te geven, maar zoo argeloos en eenvoudig weg een verhaal vertelt, zou het niet billijk zijn, haar boek geheel en al af te keuren, omdat zij geen litteratuur geeft. Aan haar werk zijn geheel andere eischen te stellen. Het is nu eenmaal zoo, dat zeer, zeer velen van litteratuur en kunst niets weten en willen weten, terwijl ze toch gevoelig zijn voor wat zij een mooi verhaal noemen.

Over dat „mooi” kan er echter nog wel eens verschil van meening zijn. En ook gaat het niet aan, dat een schrijfster, wanneer ze bleef beneden haar stand, zich gaat verontschuldigen met een: „Maar ik wilde ook geen kunst geven. Ik wilde alleen maar, zoo eenvoudig weg, voor eenvoudigen verhalen”. Want het is niet waar, dat een schrijfster van „eenvoudige verhalen nu maar het recht zou hebben, er op los te fantaseeren, alsof aan haar werk geen enkele eisch zou kunnen gesteld worden. Ook een „eenvoudig” verhaal moet *goed* zijn, en, al willen we nu niet van litteratuur en kunst spreken, het heeft toch te voldoen aan de eischen, die men aan eenvoudige vertelkunst mag stellen.

Ik meende, dat ik dit eens even moest zeggen, om bij voorbaat mijn eigen paadje schoon te vegen. Er is immers al misverstand genoeg.

Na deze noodige inleiding kom ik tot het boek van Mej. Kloppers.

Laat ik maar dadelijk zeggen, dat de schrijfster m.i. haar best gedaan heeft, een *mooi* boek te geven,